

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Wat is Staatssteun?

Wat is Staatssteun?

Het algemene idee is dat van de vrije markt en vrije concurrentie op die markt.

“De markt kiest winnaars en verliezers, niet overheden”

Meer en meer is leidend “consumer welfare”

Wat is Staatssteun?

Juridische grondslag

Artikel 107, lid 1 Verdrag over de Werking van de Europese Unie

“Behoudens de afwijkingen waarin de Verdragen voorzien, zijn **steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd (1)**, die de mededinging door **begunstiging (2)** van **bepaalde (3) ondernemingen (4)** of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voorzover deze steun het **handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt (5)**.”

Wat is Staatssteun?

- 1 Onderneming;
- 2 Die een voordeel ontvangt;
- 3 Vanuit de Staat;
- 4 Toegespitst op 1 ontvanger;
(Eigenlijk, op niet objectieve gronden)
- 5 Waardoor de interne markt wordt beïnvloed.

Aan allen moet worden voldaan.

De Onderneming

“In de context van het mededingingsrecht moet worden gepreciseerd, dat enerzijds het begrip onderneming **elke eenheid** omvat die een economische activiteit uitoefent, **ongeacht haar rechtsvorm** en de wijze waarop zij wordt gefinancierd, en dat anderzijds arbeidsbemiddeling een economische activiteit is.”

- Functionele benadering (ongeacht rechtsvorm)
- Breed (elke eenheid)

Selectiviteit

Materiële selectiviteit:

Bepaalde (groepen) ondernemingen / sectoren worden voorgetrokken

Geografische selectiviteit:

Deel van nationaal grondgebied voorgetrokken

Voorkomen van de situatie waarin Fietsboer Piet subsidie krijgt en Fietsboer Teun niet.

Economisch Voordeel

“Staatsmiddelen in welke vorm dan ook”

Een economisch voordeel kan verschillende vormen aannemen, waaronder directe subsidies, leningen, belastingvoordelen, garanties of andere financiële stimulansen

Enig voordeel dat de ontvanger ontvangt dat onder normale marktomstandigheden (d.w.z. zonder overheidsinterventie) niet zou zijn verkregen (de definitie is te ruim!)

Staatsmiddelen

De steun moet direct of indirect worden verstrekt uit overheidsmiddelen of andere middelen die door de staat worden gecontroleerd.

Steun die **volledig** uit private bronnen of EU-fondsen worden niet beschouwd als door de overheid gefinancierde steun. Maar let op:

Staatsmiddelen (2)

Mededeling Staatssteun 2016 (para. 57–60)

60. **Ook middelen afkomstig van de Unie** (bijv. uit de structuurfondsen), van de Europese Investeringsbank of het Europees Investeringsfonds of van internationale financiële instellingen zoals het Internationaal Monetair Fonds of de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling **worden als staatsmiddelen beschouwd indien nationale autoriteiten een beoordelingsruimte hebben ten aanzien van het gebruik van deze middelen** (met name de keuze van begunstigden). **Wanneer deze middelen daarentegen rechtstreeks door de Unie, de Europese Investeringsbank of het Europees Investeringsfonds worden toegekend, zonder enige beoordelingsruimte voor de nationale autoriteiten, vormen deze middelen geen staatsmiddelen** (bijv. de onder direct beheer toegekende financiering in het kader van het Horizon 2020-kaderprogramma, het EU-programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en voor kleine en middelgrote ondernemingen (Cosme), of middelen voor het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T)).

Staatsmiddelen (3)

Of de staatssteunregels van toepassing zijn op EU-fondsen hangt af van de uitvoeringswijze van het betreffende fonds.

Geen sprake van staatsmiddelen indien:

- De Commissie is verantwoordelijk voor alle stappen in de uitvoering van een programma (lanceren van oproepen, indienen van voorstellen, het beoordelen van aanvragen, het ondertekenen van ovk., het verrichten van betalingen)
- Het fonds worden door de Commissie uitbesteed aan andere entiteiten (bij. Brancheorganisaties, VN, het Internationaal Monetair Fonds)

Er is sprake van staatsteun indien:

- Het EU-fonds wordt gedeeltelijk beheerd door nationale autoriteiten (selectieprocedures, toezicht, betaling)

Staatsmiddelen (4)

Zaak C-78/76 – Steinike & Weinling

Staatssteun:

1. Het fonds werd gefinancierd met zowel directe staatsmiddelen als met bijdragen van de leden.
2. Het fonds in kwestie diende als een middel om een door de staat bepaald beleid uit te voeren, namelijk de bevordering van de nationale landbouw en bosbouw en van de nationale voedselindustrie

Staatsmiddelen (5)

Zaak C-345/02 – Pearle and Others

Geen sprake van staatssteun:

1. Het fonds wordt gefinancierd door de leden, opgericht op initiatief van de leden en ten behoeve van de leden.
2. Het bestuur van het fonds is een overheidsorgaan (alleen als een instrument voor het verzamelen van de middelen voor commerciële doeleinden, geen connectie met NL beleid)

Staatsmiddelen (6)

Zaak C-556/19 – ECO/TLC

Geen sprake van staatsteun:

- Heeft betrekking op overheidsbeleid -> een verplicht financieringssysteem voor afvalrecycling voor bedrijven die actief zijn in de textielsector
- De nationale regelgeving bepaalt de parameters van de financiële bijdrage.
- Overheidstoezicht (aanwezig bij de bestuursvergaderingen, toegang tot alle documenten, boetemacht)
- Alleen de bijdrage van de leden. ECO TLC betaalt het totale bedrag. De overheid heeft geen stemrecht. ECO TLC is vrij in het bepalen van haar bestuurlijke keuzes. Geen zeggenschap van de Staat

Staatsmiddelen (7)

Zaak C-556/19 – ECO/TLC

De beslissende vraag is:

Heeft de staat voortdurend controle over de fondsen en invloed op het gebruik ervan? Zo ja, is er sprake van staatssteun:

- (i) Heeft de staat de macht om over de fondsen te beschikken OF
- (ii) Oefent de staat ten minste controle uit om het uiteindelijke gebruik van de fondsen te beïnvloeden?

Staatsmiddelen (8)

Zaak C-556/19 – ECO/TLC

1. Wie heeft de leidende rol, de staat of het bestuur van de fondsen?
2. Lopen de fondsen via de staatsbegroting of via overheidsinstanties?
3. Worden er eisen gesteld aan de storting van de fondsen?
4. Wie kiest de leden?
5. Worden de beschikbare bedragen aan de overheid uitgekeerd wanneer de activiteiten van de verantwoordelijke instantie worden stopgezet?
6. Zijn de rechtbanken bevoegd in geval van een geschil over de door de leden van het fonds betaalde bijdragen?
7. Wordt het fonds opgericht voor de uitvoering van overheidsbeleid?
8. Worden de middelen verstrekt ten gunste van de leden van het fonds?
9. Wie bepaalt de hoogte van de financiering?

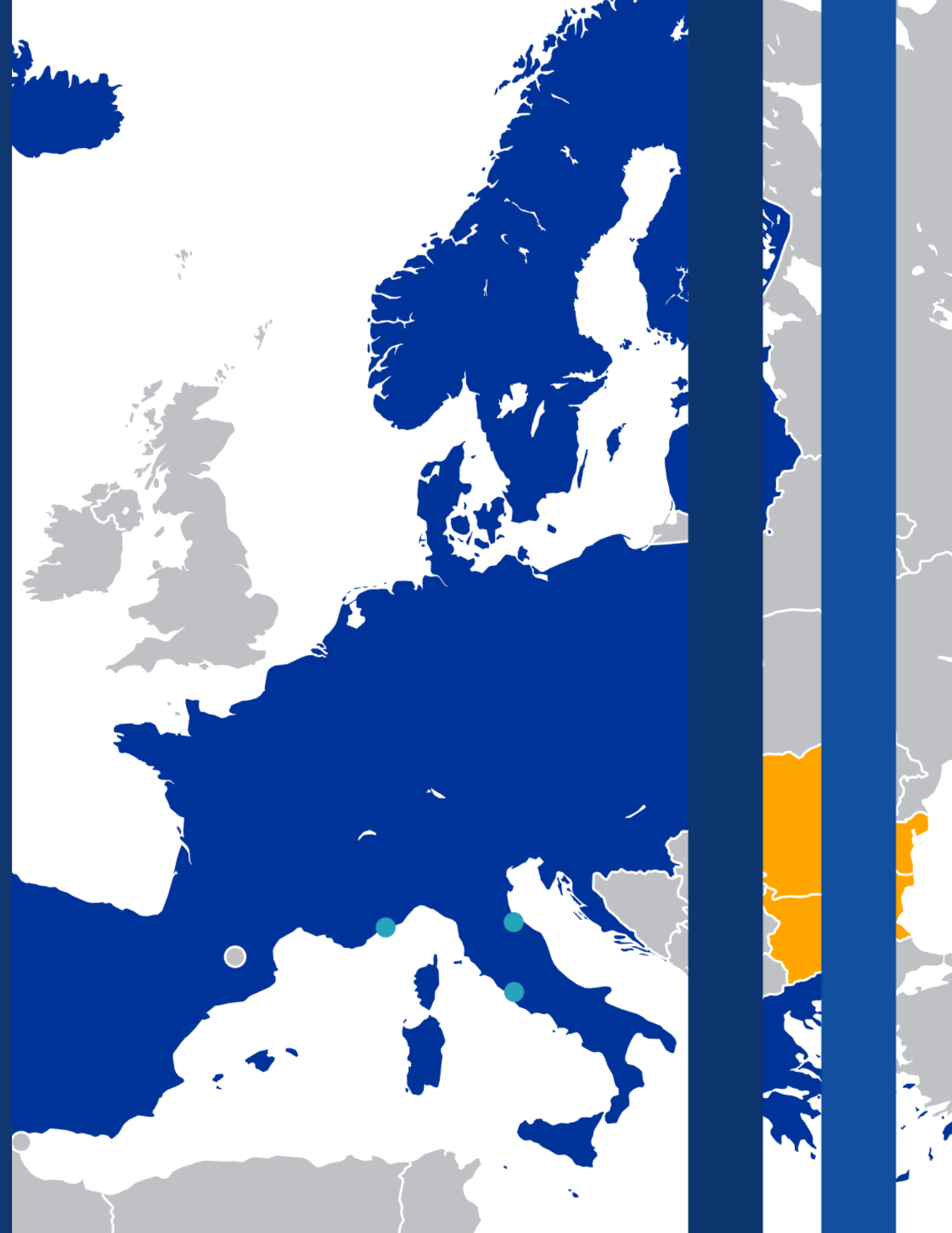
Grensoverschrijdend Effect

In de regel geldt dat EU recht pas van toepassing is als er sprake is van zgn. grensoverschrijdend effect.

Hoe bepaal ik of er sprake is van dit effect?

Anders gezegd: Hoe bepaal ik dat het zuiver lokaal is?

In beginsel: Elke steun heeft dit effect, tenzij...

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Staatssteun, en dan?

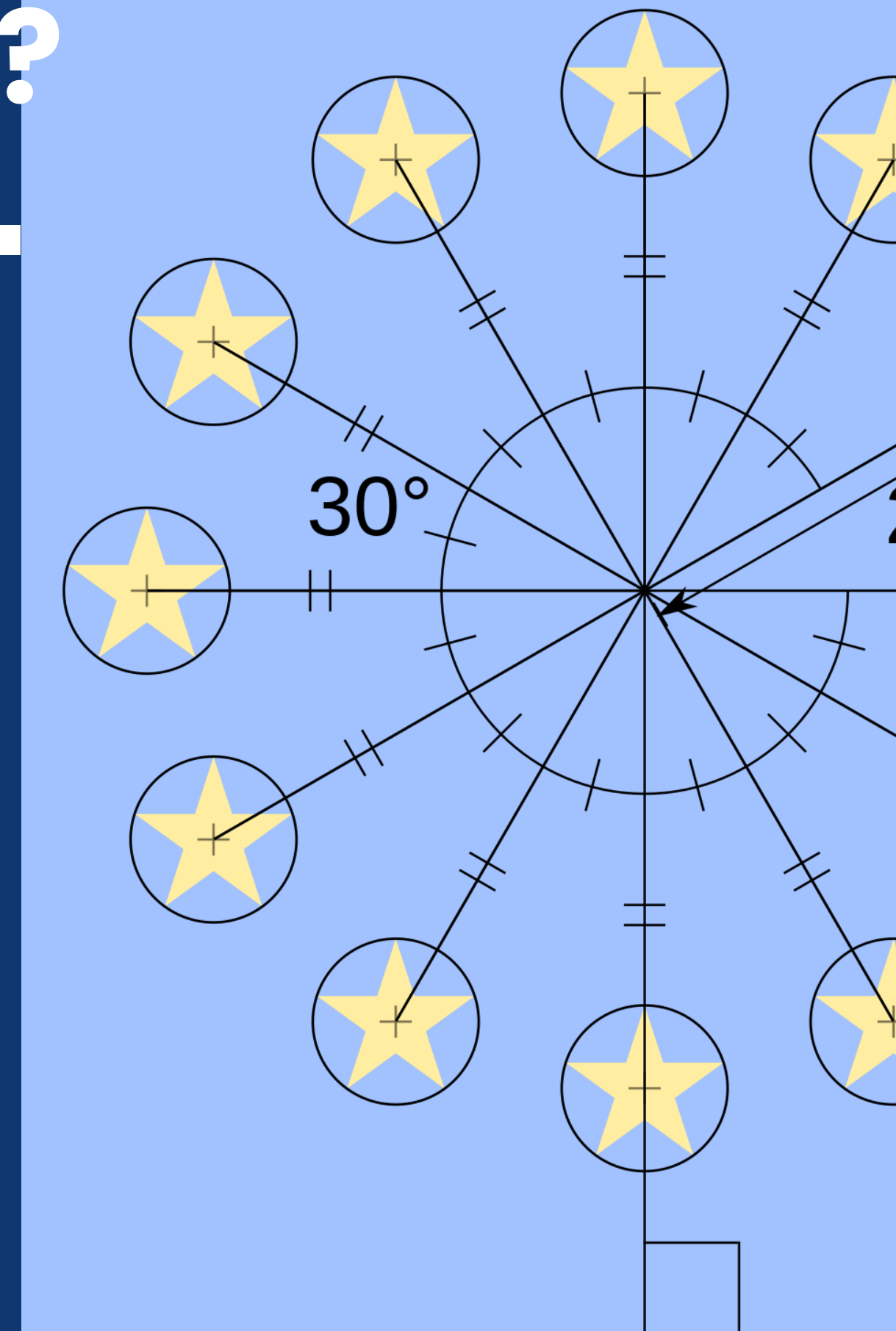

Staatssteun, en dan?

Geen paniek, meestal kan staatssteun worden gerechtvaardigd. Sommige soorten steun zelfs op meerdere gronden.

Stelregels: staatssteun is verboden, tenzij:

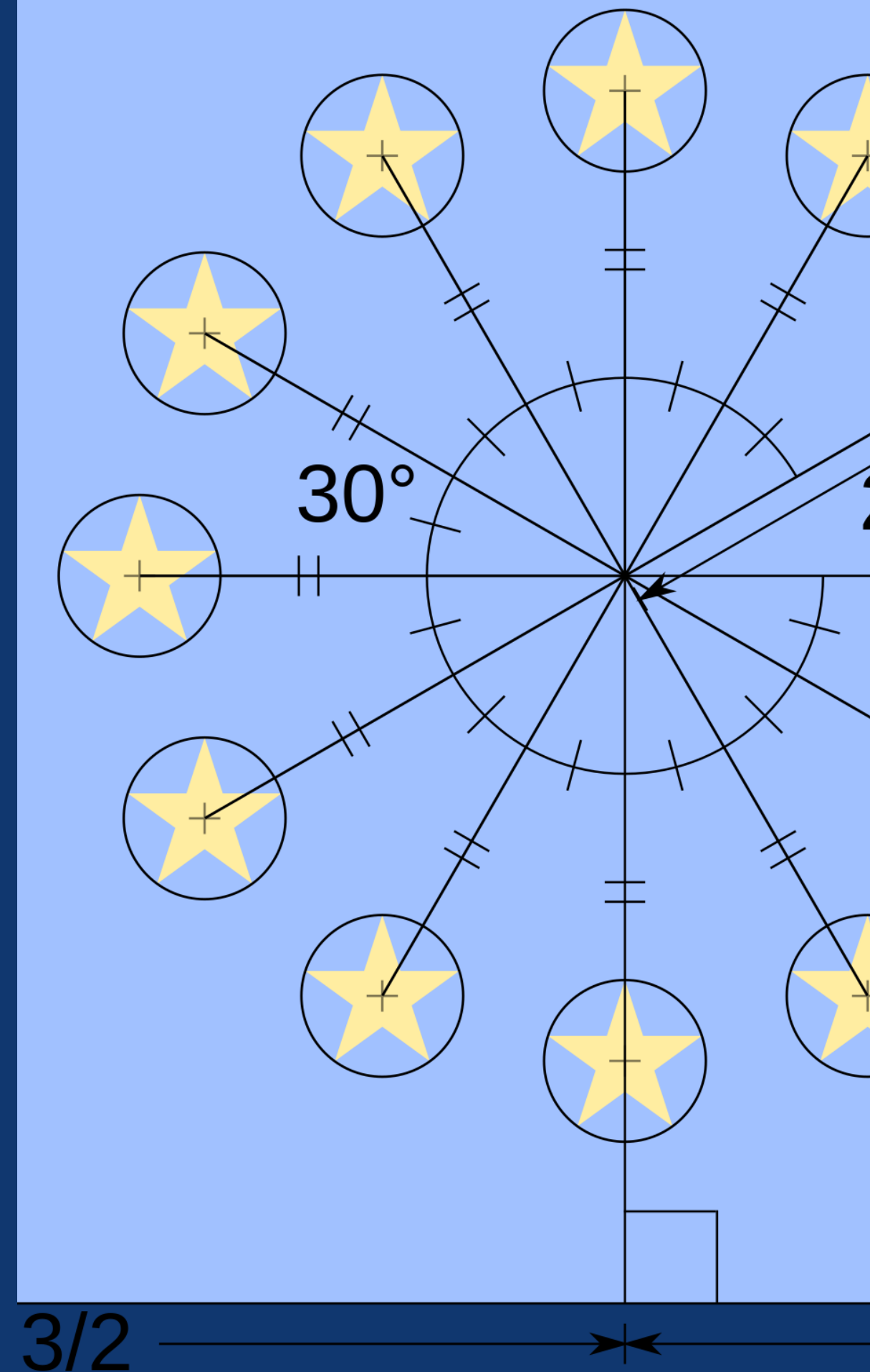
- Goedgekeurd door de Europese Commissie, op grond van het werkingsverdrag
- Goedgekeurd door de Europese Commissie, op grond van diverse Richtsnoeren
- Vrijgesteld op basis van een verordening Hierbij kan gedacht worden aan:
 - De-minimissteun (€ 300.000 per drie jaar)
 - Landbouw: de minimis (€ 50K) en vrijstelling
 - Visserij: de minimis (€ 30k) en vrijstelling
- Algemene groepsvrijstellingsverordening, 'AGVV' (Verordening (EU) nr. 651/2014)
- Diensten van algemeen economisch belang: de minimis / besluit / richtsnoeren

Wat te bespreken?

Doelstellingen en uitzonderingen

1. Wat is de AGVV?
2. Wat is de LVV?
3. Het begrip DAEB
4. De rol van Richtsnoeren
5. Vragen

De AGVV

Algemene Groepsvrijstellingsverordening.

Het idee: Sommige projecten verdienen steun en willen we aanmoedigen.

Het gevolg: geen goedkeuring vooraf, mits binnen regels.

De AGVV (2)

Steun voor het MKB. (Artikel 17)
Steun voor milieu-herstel. (Artikel 36)
Steun voor breedbandinfra. (Artikel 52)
Steun voor cultuur. (Artikel 53)

Begrippen om te weten:

- Investeringssteun
- Exploitatiesteun
- Steunintensiteit

De AGVV (3)

Deel 16 Steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten

1. Dit deel is van toepassing op steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten waarmee steun wordt verleend aan uitvoerende partners, financiële intermediairs of eindbegunstigden.

2. De steun is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in hoofdstuk I, in dit artikel, en in artikel 56 sexies of artikel 56 septies vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

3. De steun voldoet aan alle toepasselijke voorwaarden die zijn vastgesteld in Verordening (EU) 2021/523 en de in de bijlage bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/1078 van de Commissie (67) neergelegde InvestEU-investeringsrichtsnoeren.

4. De in de artikelen 56 sexies en 56 septies vastgestelde maximumdrempels zijn van toepassing op de totale uitstaande financiering, voor zover er steun vervat is in de financiering die in het kader van een door het InvestEU-fonds ondersteund financieel product wordt verstrekt. De maximumdrempels zijn van toepassing:

a) per project in het geval van steun met identificeerbare in aanmerking komende kosten die onder artikel 56 sexies, leden 2, 3 en 4, artikel 56 sexies, lid 5, punt a), i), en artikel 56 sexies, leden 6, 7, 8 en 9, valt;

b) per eindbegunstigde in het geval van steun zonder identificeerbare in aanmerking komende kosten die onder artikel 56 sexies, lid 5, punt a), ii), iii) en iv), artikel 56 sexies, lid 10, en artikel 56 septies valt.

5. Steun wordt niet toegekend in de vorm van herfinanciering of garanties op bestaande portefeuilles van financiële intermediairs.

De AGVV (4)

Deel 4 Steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie

Artikel 25 Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten

1. Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, met inbegrip van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten die in het kader van het **Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma** het kwaliteitslabel „Excellentiekeur” hebben gekregen, en gefinancierde onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten en, indien van toepassing, steun voor gefinancierde teamvormingsacties is **verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld**, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

De LVV

Landbouwwijstellersverordening

De facto, hetzelfde als AGVV, maar binnen de agro-domein.

Definities van “actieve landbouwer” en “landbouwareaal” (en verder) in de GLB Verordening en het NSP-GLB.

De LVV (3)

Bijzonder technisch, omdat de aard toch verschilt van de AGVV.

Lagere aanmelddrempels en (vaak) intensiteit.

AGVV is niet van toepassing “[...] op steun toegekend in de sector van de primaire landbouwproductie” (Artikel 3 b, maar zie uitzonderingen)

DAEB

Feitelijk, het besef dat er niet voor alles dat gedaan moet worden een (logische) markt bestaat.
(Marktfalen)

Artikel 106 VWEU

Altmark-test

Verdere uitleg een 4 tal documenten.

DAEB (2)

Altmark (C-280/00)

1. Er moet een DAEB zijn voor opdracht en steun verlening;
2. Transparante compensatie;
3. Geen overcompensatie;
4. Openbaar aanbesteed.

Aan alle 4 voldaan: Geen 'verboden' staatssteun.

Vaak een punt met laatste vereiste.

DAEB (3)

Vaak al een partij op het oog...
(woonco, reg. vervoerder, ROC)

...voor DAEB taken.
(70+ proof woningen, (bel)bus
buitengebied, omscholing vakmensen)

DAEB De-minimisverordening
DAEB Vrijstellingsbesluit
DAEB Kaderregeling
DAEB Mededeling

DAEB (3 bis)

DAEB Vrijstellingsbesluit

Vrijstelling van vooraf melden en tot €15 mln jaarlijks opdracht uitvoeren

DAEB De-minimisverordening

Vrijgesteld van vooraf melden tot €750.000 over 3 jaar.

DAEB Kaderregeling

Toestemming vragen aan EC voor uitvoeren DAEB.

DAEB Mededeling

Verduidelijking van alle begrippen.

Richtsnoeren

Richtsnoeren zijn de uitwerkingen van de Commissie.

Ze zijn daarmee geen wettelijk voorschrift. Bedoeld voor duidelijk maken toetsing buiten (bijv) AGVV kaders.

Maar wel verhelderend voor praktijkproblemen.

Richtsnoeren (2)

3.1.2. Stimulerend effect

(47) Steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden kan alleen als verenigbaar met de interne markt worden aangemerkt als hij een stimulerend effect heeft. Een stimulerend effect doet zich voor wanneer de steun het gedrag van de onderneming zodanig verandert dat zij extra activiteiten onderneemt die aan de ontwikkeling van de sector bijdragen en die zij zonder de steun niet, of slechts in beperktere mate of op een andere wijze zou hebben uitgevoerd. (ed.)

Richtsnoeren (3)

Er zijn veel Richtsnoeren, maar bijvoorbeeld:
Richtsnoer tbv klimaat, milieubescherming en energie.

Commissie: Naast de AGVV voor (vaak grotere) projecten die legitieme doelstellingen willen behalen.

- Procedure van aanmelding
- Criteria voor goedkeuring
- Vereisten in argumentering voor noodzaak etc.

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Vragen?

Volg ons op Sociale Media

LinkedIn

instagram

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Fondsen

'Brussel' als pinautomaat? De provincie Groningen en gemeente Breda over het verwerven van Europese fondsen en subsidies

De provincie Groningen en de gemeente Breda nemen aan vele projecten deel waarvoor ze Europese subsidies krijgen. Europa decentraal sprak met Jenny Otten en Nina Knol van de provincie Groningen en met Vic van den Broek van de gemeente Breda over hun ervaringen met Europese fondsen. Hoe werken zij aan het verwerven van subsidies? Welke valkuilen zijn ze tegengekomen? Ze verklappen hun tips.

Nieuws - 11 april 2022

Aanbesteden

Provincie Zeeland winnaar prijs duurzaam aanbesteden

Duurzaam aanbesteden? Het kan! De provincie Zeeland viel in de prijzen door met hun aanbestedingsregime flink bij te dragen aan de VN Sustainable Development Goals. Reden voor Europa decentraal om met Martin Scherpenisse, senior beleidsspecialist inkoop en aanbesteden, en Mariska van Dalen, oprichtster van het MVI-platform, te spreken.

Nieuws - 21 februari 2022

Regionaal beleid

Circular economy action plan: provincies zetten een stap vooruit op Europees- en wereldtoneel

Tijdens het World Circular Economy Forum is gesproken over het Europees 'New Circular Economy' actieplan en de rol van steden en regio's in de route naar een circulaire economie. Het ging over voorwaarden, kansen en best-practices. Op deze pagina kunt u de sessie terugkijken.

Nieuws - 27 september 2021

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Bedankt!

